

2016-03-11
Dnr 3.1-6025-15
Ku2015/02481/KL

Kulturdepartementet
Enheten för kulturarv och livsmiljö
103 33 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar – Gestaltad livsmiljö (SOU 2015:88)

Kammarkollegiet tillstyrker Utredningens förslag gällande avsnitt 9 Höjd kompetensnivå inom offentlig upphandling, ur perspektivet att förslagen bedöms tydliggöra när och hur villkor och krav kring arkitektur, form och design bör ställas i offentlig upphandling.

Kammarkollegiet har inga synpunkter på övriga förslag i betänkandet.

Kammarkollegiets synpunkter och kommentarer

Nedan redovisas kollegiets kommentarer.

Kapitel 9 Höjd kompetensnivå inom offentlig upphandling

Kammarkollegiet ställer sig positiv till Utredningens förslag i den mån dessa kan underlätta för upphandlande myndigheters tillämpning av regelverket. Kammarkollegiet ställer sig därmed även positiv till förslaget att den nya myndigheten i samverkan med Upphandlingsmyndigheten och branschen utvecklar metoder och vägledning för rätt kravställande kring arkitektur, form och design. Kammarkollegiet vill i sammanhanget erinra om den upphandlande myndighetens ansvar för krav på kvalitet, långsiktig kostnadseffektivitet och hållbara lösningar som ställs i upphandlingen också följs upp och kontrolleras. Även om Upphandlingsmyndigheten är behjälplig krävs det att den upphandlande myndigheten själv har tillräckliga resurser samt nödvändig kompetens för att följa upp att krav och villkor efterlevs.

Såsom Utredningen påpekar finns det redan idag möjlighet att på olika sätt beakta aktuella krav i upphandlingar. I den mån det anses nödvändigt utifrån förutsättningarna i aktuell bransch ställs krav och villkor i Kammarkollegiets ramavtalsupphandlingar. Som exempel kan nämnas Kammarkollegiets senaste ramavtalsupphandling inom området Möbler

och inredning. Upphandlingen genomfördes med tilldelningsgrunden ekonomiskt mest fördelaktiga och avrop kan ske antingen med tillämpning av en särskild fördelningsnyckel eller också förnyad konkurrensutsättning.

Den särskilda fördelningsnyckeln gäller för avrop av varor och tillhörande tjänster upp till 300 000 kronor. Fördelningsnyckeln möjliggör för den avropande myndigheten att välja den leverantör som bäst kan tillgodose avroparens behov vid avropstillfället med hjälp av vissa angivna parametrar i ramavtalet såsom varans egenskaper, funktionalitet, estetiska utformning, anpassning till befintliga möbler och annan inredning, anpassning till lokalens utformning och funktionalitet, ergonomiska kvalitet, leveranstid samt pris. Den alternativa avropsordningen förnyad konkurrensutsättning tillämpas vid avrop av varor och tillhörande tjänster överskridande 300 000 kronor. Den sker genom att avropande myndighet skickar en skriftlig avropsförfrågan samtidigt till samtliga leverantörer inom området. Tanken med detta förfarande är att den förnyade konkurrens som uppstår vid avropet ska leda till att kontrakt tecknas med den leverantör som kan erbjuda den ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen.

När det gäller frågan om små- och medelstora företags möjligheter inom området så har Utredningen identifierat att tillämpningen av ramavtal begränsar konkurrensen och utesluter små- och medelstora företag. Kammarkollegiet har delvis en annan bild utifrån sina erfarenheter inom området. Kammarkollegiet har, enligt förordning (1998:796) om statlig inköpsamordning, i uppdrag att beakta små- och medelstora företags möjligheter att delta i ramavtalsupphandlingarna. Med hänsyn till detta uppdrag gör Kammarkollegiet löpande analyser av små- och medelstora företags deltagande på statliga ramavtal som upphandlas och förvaltas av Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet. När det gäller ramavtalsområdet *Möbler och inredning* så är området uppdelat på sju delområden (Möbler för arbete och förvaring, Möbler för möten och paus, Arbetsstolar, Akustik- och skärmsystem, Hörsalsmöbler, Skrivtavlor och Av-inredning samt Textila mattor) bland annat för att möjliggöra för små- och medelstora företag att lämna konkurrenskraftiga anbud. I upphandlingen inkom 32 anbudsgivare med 95 anbud. Kammarkollegiet tecknade 85 ramavtal med 26 olika ramavtalsleverantörer. Aktuella leverantörerna var fördelade enligt följande; 4 mikroföretag (dvs. 0-9 anställda), 14 små företag (dvs. 10-49 anställda), 3 medelstora företag (dvs. 50-199 anställda) och 5 stora företag (dvs. 200-999 anställda). Av uppgif-

terna framgår att 81 % av ramavtalsleverantörerna tillhörde kategorierna små- och medelstora företag. Även om upphandlingar och avtal alltid kan förbättras är Kammarkollegiet av uppfattningen att de statliga ramavtalen i stort sett fungerar bra.

Regeringen detaljstyr idag inte vilka specifika upphandlingar som ska genomföras utan verksamheten styrs genom Kammarkollegiets instruktion samt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning. Kammarkollegiet anser att dagens styrning är ändamålsenlig då den ger utrymme för långsiktig planering vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för en väl avvägd kompetensförsörjning. Kammarkollegiet kommer givetvis att genomföra eventuella regeringsbeslut med högsta prioritet men vill samtidigt framhålla att en blandad styrmodell med inslag av detaljstyrning riskerar att försvåra planeringen av ramavtalsverksamheten.

Inför val av nya ramavtalsområden är utgångspunkten de samlade behov och önskemål som framförts av avropsberättigade organisationer. Inför de enskilda ramavtalsupphandlingarna genomförs förstudier där avropsberättigade myndigheters behov och marknadens förutsättningar analyseras mer i detalj. Om behovet av vissa ramavtal är tillräckligt stort för att motivera ett samordnat ramavtal, inleds följaktligen ett förstudiearbete så snart som möjligt. Förslag avseende en kommande upphandlings utformning och upphandlingsförfarande kommer att beaktas inom ramen för den förstudie som föregår upphandlingen. Ramavtalets indelning, den mest ändamålsenliga metoden för tilldelning av kontrakt, vilka kapacitetskrav samt tilldelningskriterier som en kommande upphandling bör innehålla är samtliga frågor som regelmässigt utreds i en förstudie.

I det kommande förstudiestudiearbetet avseende området *Möbler och inredning* planeras förutsättningarna för tankesättet cirkulär ekonomi att analyseras. Tanken är att istället för anskaffning av möbler så avropas funktionen/tjänsten att möblera, reparera och återta möbler. I affärsmodeller för cirkulär ekonomi integreras olika verksamheter med varandra för att dra nytta av varandras restprodukter och restenergi, kombineras flera produktionsprocesser i samma värdekedja (till exempel parallella produktionsprocesser som tar tillvara varandras restmaterial), drivs av förnybar energi och bygger på cirkulära tillgångar som biobaserade, förnybara och återvinningsbara material, säljs tjänster och funktioner (leasing) istället för produkter, säljs grönare och effektivare pro-

duktioner (ekodesign), förlängs livscykeln genom reparation, uppgradering och återförsäljning samt möjliggörs gemensamt brukande och ägande som ökar utnyttjandegraden av produkter.

Avslutningsvis vill Kammarkollegiet framhålla att det inte är givet att en förstudie följs av en upphandling. Syftet med de statliga ramavtalen är att effektivisera myndigheternas upphandlingar. Om förstudien visar att marknaden är mindre väl lämpad för en samordnad ramavtalsupphandling eller om myndigheternas behov bedöms vara alltför skiftande genomförs normalt sett ingen samordnad ramavtalsupphandling.

Beslut om detta yttrande har fattats av t.f. avdelningschefen Agneeta Anderson. Enhetschefen Anna Ekberg har varit föredragande.

Agneeta Anderson